

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

излази четири пута на недељу на по тавака. — стоји за нови сад 40, а на страну 60 нов. месечн. — за огласи наплаќује се од једне врсте 3 нов. и 30 за жиг сваки пут.

ТЕРА ОПОЗИЦИЈУ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, НАПИСАО + КОСТА ТРИФКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Мајстор Ђира, чизмар	Ружић.
Јена, његова жена	Ј. Поповићева.
Катица, њихова ћка	Л. Хадићева.
Миша, чизмарски момак	Недељковић.

Петар, шегрт	Лукић.
Муштиерија	Шешић.
Шандур	Соколовић.
Збива се у мајстор-ђирином стану у Новоме Саду г. 1871.	

(Ова шаљива игра била је намењена да се приказује приликом отворања новога позоришта у Новоме Саду г. 1872., и улоге су биле овако подељене, али се по жељи пишчевој није приказивала.)

ЧИН ПРВИ.

ПОЈАВА ПРВА.

(Чизмарска радионица. Миша и Петар седе и раде певајући.)

МИША И ПЕТАР (невају):
Са леве стране крај срца,
Лежи ми темпка раница!
Љуби ме Като, Катице!
Љуби ме, душо и срце!

МИША (скочи) Не — не могу дуже издржати!
Пући ћу од љубави! Радим, певам, свашта чиним да је заборавим па све бада-а! Она, те она ми је увек пред очима!

ПЕТАР. Ко, браџа Мишо?

МИША. Магарац један! Шта се тебе тиче?
Гледај свога посла! Видиш ли овај кајшиг?

ПЕТАР. Ох, браџа Мишо! Ви канде не знате,
да ћу ја до који дан бити фрај.

МИША. Бали за то ћу, да ти нашарам диплому.

ПЕТАР. То је ствар нашега магистрата, а не ваша.

МИША. Ћути! Са свим ме је разједио! Не да ми, лопов један, ни да мислим на моју слатку, на моју рођену, једину Катицу. Ох, Катице! Да ти знам! Али да, ономад сам јој казао...

ПЕТАР. Шта сте казали?

МИША. Језик за зубе! Што ми се ово пунчи попело на душу?! Ал' ништа за то, све, све ћу радо да сносим за моју милу Катицу! Моју? А зар је она већ моја?

ПЕТАР. Да ботме, да није браџа Мишо!

МИША. Ако није, биће!

ПЕТАР. То ћемо видити!

МИША. То ћемо видити! Зар се и ти ту расчунаш!

ПЕТАР. За што не, браџа Мишо? Ја ћу који дан бити фрај.

МИША. Је си чуо, Петре, немој да ме секираш, Петре, јер ако ме разљутиш Петре, би ће ветра — од Петра!

ПЕТАР. Разуме Петар, шта значи ветар.

МИША. Тако је у реду! (Прислушкује.) Иде неко она је, познајем је по ходу!

ПОЈАВА ДРУГА.

Катица и прећашњи.

КАТИЦА. Добро јутро, браџа Мишо!

МИША (збуњен.) Добро јутро, фрајла Катице.

КАТИЦА. Ја сам вам сто пута казала, да ја нисам фрајла.

МИША. Опростите фрај... хоћу рећи Катице.

КАТИЦА. Тако ми се допада.

Миша. Допада? О, ја сам најнесрећнији чизмарски момак на овоме свету!

Катица. Лагано, браца Мишо! Да нас ко слуша, помислио би, да се нас двоје волемо. (Лагано.) Попиљите прво Петра на поље.

Миша. Имате право! (Оштро.) Петре, а има ли доста Бириза?

Петар. Ваздан, браца Мишо! Гле, гле! (Показује му чанак.)

Миша. Шта? Само толико? Одмах да си испао у кујну, па да си направио још толико.

Петар. Разумем (за себе) за што то јест није доста Бириса. (Оде)

ПОЈАВА ТРЕЋА.

Пређашњи без Петра.

Миша (који је за Петром гледао.) Тако, сад смо сами, сад вам слободно могу казати, да вас вољим из свега срца! (Ухвати је за руку.)

Катица (жалосно.) То сте ми већ казали, само —

Миша. Само? Је ли вам неправо?

Катица. Само —

Миша. Шта је? Говорите, немојте ме мучити!

Катица. Само да сте и опу казали.

Миша. То имате право!

Катица. И матери.

Миша. Да! И њојзи! Ох, Боже, за што немам одважности, понда, да вам право кажем, ја и не знам, како се то ради.

Катица. А за што не знате?

Миша. За то, што ја још никад нисам просио.

Катица (уздане.) А ни ја још никад нисам била испрошена.

Миша. Онда, да боме, није се ни чудити, да не знамо, како се проси.

Катица. Да боме, јер ја мислим, да не би ваљало, кад бисте отишли прво матери. (Јеца се покаже на вратима и прислушује.)

Миша. Прво матери?

Катица. Да! Па кад би јој казали —

Миша. А шта то?

Катица. Ја не знам, али на пример: Мајсторице!

Миша. То не, боље госпо Јеџо!

Катица. Па добро! Госпо Јеџо, ја сам добар момак.

Миша. То не, онда би се сам фалио.

Катица. То није фала, то је истина; ја то могу посведочити!

Миша. Већ кад бисте ви хтели! Али шта после?

Катица. Ја не знам, али на пример: кад би сте казали, ја ћу за који дан бити мајstor.

Миша. То је истина!

Катица. Па бих се рад оженити.

Миша. За цело!

Катица. А већ сам изабрао девојку!

Миша. Најлепшу, најбољу на свету!

(Наставиће се.)

ШЕКСПИР И СТАРОЕНГЛЕСКА ДРАМА.

(Свршетак.)

Особито од оно доба, кад Карло I. поче да влада, узе навала на позориште толиког, опаког маха, да се мање или више изметало у вероизвонски замашај. Католичанска краљица Хенријета миловала је позориште и заклањала га, па је и сама глумила у своме приватном позоришту. А пуританци изврнуше то, те су они гледали присталице позоришне и краљичине и за присталице католичке странке.

Године 1633. изађе књига једна од Шрејна, која учини читаву буну, и која се наштампа под именом „Histriomastix“ то јест: бич за глумце, и сасма страсно завојшићи на позориште и на глумце, анатемишући их као слуге ђаволске. А како у тој књизи нападе и на глумице (којих, као што рекосмо, не беше у пучким по-

зориштима) износећи на њих да су блудна створења све без разлике те се ове речи примену и на краљицу, која је случајно баш дан пре, нег што ће „Histriomastix“ изаћи, и сама глумила у Сомерсет-Хаузу — тешко откаја тај фанатички писац због тих нападаја: дваред га изводише и за дирек на пијаци везиваху; одсеку му оба ува, осуде га да плати глобе 5000 фунти стерлинга (50.000 фор.), одузму све титуле му и достојања и утамниче га док је жив.

Није дакле чудо, што су пуританци, чим се владе дочекаше, једним махом крај учинили свеколиком позоришном раду, и ко боље познаје како су тада ствари стојале, мора признати, да чин овај није друго до ли дочетај труљењу и спља, што је из нутра одавна већ труло било.

Расматрањем како се развијало старо енглеско позоришно пешништво долази човек до много значајних прта, које олакшавају да се разуме Шекспир; али припознати се мора, да оно, што је у њему најбоље и најувесије, није још тим разјашњено, него долази човеку још непо-

јамније. И што брижљивије за трагом његовог растења идемо; што већма испитујемо земљиште, с којега је он хране црнео: тим све чудеснији излази нам он у својој усамљеној величини.

По Ф. Боденстету.

II.

С Р И С К О Н А Р О Д Н О П О З О Р И Ш Т Е .

(„Муж на селу“), шаљива игра у 3 чина, по француском од Бајарда и Жила де Веља, приказана је први пут на нашој позорници у петак 7. марта о. г.

Коме је стало за тим, да види, како се простим средствима, без нових карактера, без особите сплетке и — без брачног неверства ипак може да створи занимљива шаљива игра, тај нека се потруди да се позна с горњим комадом. Он неће изићи из позоришта, а да потпuno не осети оно пријатно чувство, што га производи на наша чула смех од срца. Дело је пуно драстичне ситуације комике, којој човек не може одолети, можда баш за то, што су особе, које видимо, све наши добри, стари зналици, које, и ако у другом облику, у свакидашњем животу свуда сретамо. Ту је пре свега заклети непријатељ брачне среће, а особито мужева — пунице! Као каква тешка облачина захлања она сунце брачне среће и окружена је ваздухом, у ком се муж и жена не могу да познају. Она води своју ћерку још једнако на поводцу и ова попајваше, премда је у срцу противна, из прирођене слабости слуша материне речи, на које се још од детинства навикла. Мати све мора да види и прегледи кроз своје мутне наочаре, те тако помоћу ћерке своје кинијају њезиног мужа. Из добродушности или миролубивости, бојећи се свађе и оптрг језика пуничиног, често не сме муж да заступа енергично своја права и склони се привидно вольно на све прилике, те онда појатно са гледишта морала дозвољеним или недозвољеним начином тражи накнаде, и то тим у већој мери, што је више прирођена му веселост потиснута непријатним крутым елементом, што је у кући овладао. На још ако дође, као што је овде случај, књак побожњак као кућни пријатељ, који својом тартиферијом уме да јако утиче на побожну пуницу, онда — збогом кућна срећа! Муж осећа, да је пети точак у колима, и мило кућно отпушта, за којим би после дневног рада и бриге требао да чезне, постаје за њу неугодна тамница, те је свакако избегава. Како ли се често таки бракови искретно срштују, а имали су у себи све услове за поспешан развитак. Што је мужу испрва служило као средство да се разоди, то му постаје касније потребом; он се отуђи срцу своје жене, и мало по мало у запослу својих недозвољених забава изгуби све своје племеничије осећаје. На срећу у овом комаду не долази до тога. Један разборит пријатељ као *deus ex machina* умеша се ту спажно

још за времена, и изведе зајутале опет на прави пут. Срца мужа и жене, што једно за друго купаше, опет се споје, и то са свим, и њиховој тврдој вољи, уз заузимање пријатељево, пође за руком, да се за свагда отресу злоретног утилива пуничиног и њенога Тартифа. Уз то склони тај добри пријатељ још један нов брак, а да би свако добро дело већ и овде на земљи добило своју награду, то се он сретно састане са својом љубавницом, од које се са неспоразумљењем био раставио. Те тако је комад потпуно хармонично завршен, и може смело ставити себи на чело мото, што га сваки писац шаљиве игре вља да има пред очима: *Ridendo castigare mores* (смехом исправљати.)

Комад овај није бог виа како велико уметничко дело, али је проста, здрава и укусна кућевна храна, која ће се свакоме допasti.

Приказ је био саразмерно успешан, а у нечем и похвалан. Што се овде и онде мало запињало, то не ћемо тако строго судити. И не виде се у први мањи тешкоте, које су скопчане с приказом тог комада. Својим живим, конверзационим током, у ком се једнако креће, даје он потешку задаћу како поједином глумцу тако и целини. Успех зависи већином од брзе, живе радње и говора. За прву представу могао је даље приказ поднети. Само се шантаж на неким местима јако чуо; с тога препоручујемо мало више дискреције, јер иначе је прошла илузија. Гђа Ј. Сајевићка играла је изврсно, особито у последњем призору. Најзабавнијим начином нијансовала је неспретност жене, која се као начелна противница игри на један пут нађе у пуној балској тоалети. Гђа Џ. Маринковићка погодила је са свим карактер кућног змаја — пуницу, који чува да му се не измакне благо: влада над ћером и зетом. Гђа Џ. Ружићка приказала је и по спољашњости и глумачки лепим начином прилично важну епизоду слику. Гђица Ј. Хаџићева представљала је добро и природно, само бисмо јој препоручили, да не говори непрестано тако високим гласом; њезин орган не може то још да поднесе. Мушки су се сви момачки држали, у првом реду Ружић и Сајевић, а после Марковић и Лукић. Публика, које је мало више него обично било, забављала се веома добро, као што је то сведочило често одобравање и непрекидни смех, који је постигао био своју кулминацију нарочито на завршетку другога чина.

?

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

44. ПРЕДСТАВА.

У II. ПРЕТИПЛАТИ 6.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 11. МАРТА 1875.

ЧАША ВОДЕ.

Хисторијска шаљива игра у пет чинова, од Е. Сериба, с немачког превео В. В.

ОСОБЕ:

Краљица Ана	Ј. Маринковића.
Војводкиња Малброва, њена љубимица	Д. Ружићка.
Виконт Ханри Сен Жан Болингброк	Ружић.
Мешем, заставник телесне страже	Лукић.
Ебигајила, братичина војводкињина	Ј. Хацићева.
Маркиз Торси, посланик Јудвика XIV.	Марковић.
Томпсон, пријавитељ у краљичној соби	Божовић.
Члан сабора	Вујић.
Албемарлова	Љ. Зорићева.
Придворник	Бунић.

Догађа се у Лондону у палати св. Јакова, и то четири радње у дворани за примање, а последња у краљичној соби.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изводели исплатити други део од своје прве претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 д. а вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичном) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.